



# BURKINA FASO



## BURKINA FASO ENERJİ SEKTÖRÜ RAPORU

**Tarih : 25.05.2026**

**Raporu Hazırlayan: Dr. Yakup GÜZEL**

**Ticaret Müşaviri**

**VAGADUGU Ticaret Müşavirliği**

<b>1. GİRİŞ.....</b>	<b>3</b>
<b>2. BURKİNA FASO'DA ENERJİ KAYNAKLARI .....</b>	<b>4</b>
2.1. FOSİL YAKITLAR (KÖMÜR, DOĞAL GAZ, PETROL) .....	4
2.2. YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI (GÜNEŞ, RÜZGAR, HİDROELEKTRİK, BİYOKÜTLE).....	4
2.3. ENERJİ ÜRETİM KAPASİTESİ VE POTANSİYEL .....	5
<b>3. ELEKTRİK ÜRETİM VE DAĞITIM ALTYAPISI.....</b>	<b>6</b>
3.1. MEVCUT ELEKTRİK ÜRETİM SANTRALLERİ .....	6
3.2. DAĞITIM ŞEBEKESİ VE BAĞLANTI DURUMU .....	7
<b>4. ENERJİ TÜKETİMİ ANALİZİ.....</b>	<b>7</b>
4.1. SEKTÖREL ELEKTRİK TÜKETİMİ (EVSEL, SANAYİ, TARIM, HİZMET SEKTÖRÜ).....	7
4.2. KİŞİ BAŞINA DÜŞEN ELEKTRİK TÜKETİMİ .....	8
4.3. ENERJİ FİYATI.....	8
<b>5. ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNDE SORUNLAR.....</b>	<b>9</b>
<b>6. ENERJİ POLİTİKALARI VE MEVZUAT.....</b>	<b>10</b>
<b>7. ELEKTRİK ENERJİSİ İLE İLGİLİ KURUMLAR.....</b>	<b>11</b>
<b>8. ELEKTRİK PROJESİ İHALELERİ .....</b>	<b>12</b>
<b>9. YATIRIMCI ARANAN PROJELER.....</b>	<b>13</b>
<b>10. ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNDEKİ FİNANSMAN MODELLERİ .....</b>	<b>13</b>
10.1. SONABEL BÜTÇESİNDEN FİNANSE EDİLEN PROJELER.....	13
10.2. YABANCI SERMAYELİ PROJELER .....	14
10.3. YAP İŞLET DEVRET PROJELERİ.....	14
<b>11. BURKİNA FASO ELEKTRİK ENERJİSİ PROJESİ YATIRIM RİSKLERİ .....</b>	<b>15</b>
11.1. SONABEL'İN BAŞARISI .....	15
11.2. ARCOP'UN BULUNMASI VE OHADA İLE İLİŞKİSİ .....	15
11.3. ALIM GARANTİSİ VE SÖZLEŞME YAPISI .....	16
<b>12. ENERJİ İLE İLGİLİ İTHALAT.....</b>	<b>17</b>
<b>13. ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNDEKİ YABANCI YATIRIMCILAR .....</b>	<b>19</b>
<b>14. SONUÇ .....</b>	<b>24</b>
<b>15. EK 1: ENERJİ FİRMASI LİSTESİ.....</b>	<b>24</b>
<b>16. KAYNAKÇA .....</b>	<b>27</b>

## Tablolar Listesi

TABLO 1: ELEKTRİK ÜRETİM KAPASİTESİ (SONABEL, 2024) .....	5
TABLO 2: BURKİNA FASO ELEKTRİK ÜRETİM SANTRALLERİ.....	6
TABLO 3: BURKİNA FASO ELEKTRİK DAĞITIM HAT UZUNLUKLARI .....	7
TABLO 4: KİŞİ BAŞINA ELEKTRİK TÜKETİMİ .....	8
TABLO 5: BURKİNA FASO'DA ELEKTRİK FİYATI (SONABEL, 2023).....	9
TABLO 6: BURKİNA FASO'NUN ENERJİ-ELEKTRİK ÜRÜNLERİ İTHALAT VERİLERİ(1000 DOLAR USD) .....	17
TABLO 7: PROJE YAPAN YABANCI FİRMALAR .....	20

# 1. GİRİŞ

Burkina Faso, Batı Afrika'da yer alan ve dinamik, genç nüfus yapısıyla bölgesel öneme sahip bir ülkedir. Sahra Altı Afrika'da yer alan ve ekonomisi gelişmekte olan Burkina Faso, tarım sektöründeki gücü, zengin altın ve diğer maden kaynakları ile sanayileşme yolunda adımlar atan yapısıyla dikkat çekmektedir. Ülke, bölgesel ve kıtasal entegrasyon süreçlerinde önemli roller üstlenmekte olup, Alliance des États du Sahel (AES), Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) ve Afrika Kıtası Serbest Ticaret Anlaşması (AfCFTA) gibi yapılar aracılığıyla ticaret ve yatırım olanaklarını geliştirmektedir. Bu üyelikler, ülkenin bölgesel iş birliğindeki konumunu güçlendirirken, uluslararası yatırımcılar için de entegre bir pazar sunmaktadır.

Burkina Faso ekonomisi, küresel ekonomik dalgalanmalardan etkilenmekle birlikte, son yıllarda dikkate değer bir büyüme performansı sergilemiştir. Tarım sektörü, özellikle istihdam açısından ülkenin bel kemiği konumunda olup, başta pamuk olmak üzere tarımsal ürünler önemli ihracat geliri sağlamaktadır. Madencilik sektörü ise ülke ekonomisinde kritik bir rol oynamakta, altın madenciliği Burkina Faso'nun en büyük döviz kaynağı haline gelmektedir. Ülkenin yeraltı kaynakları, yatırımcılar için önemli fırsatlar sunmakta ve madencilik sektörü, ekonomik büyümeye doğrudan katkıda bulunmaktadır.

Altyapı gelişimi, sanayileşme ve enerji projeleri Burkina Faso'nun kalkınma stratejilerinin merkezinde yer almaktadır. Özellikle enerji sektöründe gerçekleştirilen yatırımlar, ülkenin sürdürülebilir büyüme hedefleriyle uyumlu bir şekilde ilerlemektedir. Son yıllarda hayata geçirilen yenilenebilir enerji projeleri, enerji üretim portföyünü çeşitlendirmekte ve enerji arz güvenliğini artırmaktadır.

Bu rapor, Burkina Faso'nun elektrik enerjisi sektörünü mercek altına almakta ve ülkenin enerji üretim kapasitesi, dağıtım ağı, tüketim alışkanlıkları ve yenilenebilir enerji potansiyeli gibi konuları kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Rapor, hem yerel hem de uluslararası yatırımcılar için sektöre ilişkin güncel ve kapsamlı bir rehber olmayı amaçlamakta; enerji politikaları, düzenleyici çerçeve ve sürdürülebilir enerji stratejileri gibi başlıklara da detaylı bir şekilde yer vermektedir. Ayrıca, ülkenin enerji dönüşümü ve temiz enerji geçişi yolunda attığı adımlar, mevcut zorluklar ve geleceğe yönelik projeksiyonlar da raporda değerlendirilmektedir.

## **2. BURKİNA FASO'DA ENERJİ KAYNAKLARI**

### **2.1. Fosil Yakıtlar (Kömür, Doğal Gaz, Petrol)**

Burkina Faso'nun elektrik üretiminde fosil yakıtlar, ülkenin enerji arzında temel bir rol oynamaktadır. Ülke, petrol ve doğal gaz gibi fosil kaynakları açısından sınırlı yerli rezervlere sahip olduğundan, enerji ihtiyacının büyük bir kısmını ithalat yoluyla karşılamaktadır (World Bank, 2021). Özellikle petrol ve kömür kullanılarak elektrik üreten Termik santraller yaygın olarak kullanılmaktadır.

Fosil yakıt kullanımının elektrik üretimindeki ağırlığı, arz güvenliği ve üretim maliyetleri açısından önemli etkiler yaratmaktadır. Yakıt fiyatlarındaki küresel dalgalanmalar, Burkina Faso'nun elektrik maliyetlerini doğrudan etkilemekte ve enerji sektörünün sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır (IRENA, 2020). Ayrıca, fosil yakıt temelli üretim, karbon emisyonları ve çevresel etkiler bakımından ülkenin sürdürülebilir enerji hedefleri ile çelişebilmektedir.

Ülke genelinde termik santrallerin kapasitesi sınırlı olmakla birlikte, mevcut altyapı çoğunlukla şehir merkezlerine yakın bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, kırsal alanlarda elektrik erişimini sınırlamakta ve enerji dağıtımında dengesizlikler yaratmaktadır (Ministère de l'Énergie, 2021).

Bu çerçevede, Burkina Faso'nun elektrik üretiminde fosil yakıt kullanımına bağlı kalması, kısa vadeli enerji arzını güvence altına alırken, uzun vadede yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması kritik bir strateji olarak öne çıkmaktadır.

### **2.2. Yenilenebilir Enerji Kaynakları (Güneş, Rüzgar, Hidroelektrik, Biyokütle)**

Burkina Faso, enerji üretiminde fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak ve sürdürülebilir enerji hedeflerini desteklemek amacıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımları artırmaktadır. Ülke, özellikle güneş enerjisi potansiyeli bakımından Sahra Altı Afrika'nın öne çıkan ülkelerinden biridir. Yüksek güneş ışınımı ve geniş açık alanlar, fotovoltaiik sistemler ve güneş enerjisi santrallerinin kurulumu için elverişli koşullar sağlamaktadır (IRENA, 2020).

Bunun yanı sıra, küçük ölçekli hidroelektrik projeleri ve biyokütle enerjisi de yerel elektrik üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Küçük hidroelektrik santraller, özellikle kırsal bölgelerde enerji arzını destekleyerek, elektrik erişiminde yaşanan dengesizlikleri azaltmaktadır (Ministère de l'Énergie, 2021). Biyokütle enerjisi ise tarımsal atıkların değerlendirilmesi yoluyla hem enerji üretimini artırmakta hem de atık yönetimi sorunlarına çözüm sunmaktadır.

Burkina Faso'nun yenilenebilir enerji stratejileri, ülkenin enerji güvenliğini güçlendirmeyi ve karbon emisyonlarını azaltmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, mikro şebeke sistemleri, güneş panelli ev ve işletme uygulamaları ile alternatif enerji üretimi desteklenmektedir. Ayrıca, uluslararası kuruluşlar

ve finansal destek programları aracılığıyla yenilenebilir enerji projelerinin geliştirilmesi teşvik edilmektedir (World Bank, 2021).

### 2.3. Enerji Üretim Kapasitesi ve Potansiyel

Burkina Faso'nun elektrik üretim kapasitesi, ülkenin enerji arzını güvence altına almak açısından kritik bir göstergedir. Ülkenin mevcut elektrik üretim kapasitesi yaklaşık olarak 2769,20 GWh civarındadır ve bu kapasite, ağırlıklı olarak termik santraller üzerinden sağlanmaktadır (SONABEL, 2024). Hidroelektrik santrallerin katkısı sınırlıdır ve toplam üretim kapasitesinin küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Yıllık olarak enerji kaynaklarına bağlı olarak üretilen enerji miktarları Tablo 1'de sunulmuştur.

Burkina Faso, Sahra Altı Afrika'da güneş enerjisi açısından yüksek potansiyele sahip bir ülkedir. Ülkenin ortalama güneş ışınımı, günlük 5,5 kWh/m<sup>2</sup>'nin üzerinde olup, doğrudan güneşlenme süresi yılda 3.000 saatin üzerindedir (Agence Burkinabe des Investissements). Bu durum, fotovoltaik sistemler ve güneş enerjisi santralleri için son derece elverişli koşullar sağlamaktadır. Ayrıca, rüzgar enerjisi potansiyeli sınırlı olmakla birlikte, bazı bölgelerde küçük ölçekli rüzgar türbinleriyle enerji üretimi mümkündür. Biyokütle enerjisi de tarımsal ve hayvansal atıkların değerlendirilmesi yoluyla elektrik üretiminde ek bir potansiyel sunmaktadır. Bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi, Burkina Faso'nun enerji arz güvenliğini güçlendirmek ve fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak için kritik bir strateji olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 1: Elektrik Üretim Kapasitesi (SONABEL, 2024)

	KAYNAK	2020	2021	2022	2023	2024	DEĞİŞİM 2024/2023
SONABEL'in Üretimi	<b>Toplam</b>	<b>572.032</b>	<b>875.431</b>	<b>705.448</b>	<b>836.362</b>	<b>943.560</b>	<b>%12,82</b>
	Termik	402.488	689.519	565.620	688.245	750.145	%8,99
	Hidroelektrik	112.393	127.638	82.385	89.302	97.932	%9,66
	Güneş	57.152	58.274	57.444	58.814	95.484	%62,35
Özel Sektörün Üretimi	<b>Toplam</b>	<b>125.726</b>	<b>134.476</b>	<b>297.948</b>	<b>291.048</b>	<b>467.817</b>	<b>%60,74</b>
	Termik	125.636	134.276	290.690	190.226	240.266	%26,31
	Biyogaz	0,091	0,200	0,512	0,408	0,181	-%55,73
	Güneş	-	-	6.745	100.413	227.370	%126,43
İthal Edilen	<b>Toplam</b>	<b>1485,78</b>	<b>1381,00</b>	<b>1492,15</b>	<b>1582,17</b>	<b>1357,82</b>	<b>-%14,18</b>
	Fildişi Sahilleri	488,88	411,64	280,10	296,36	200,86	-%32,23
	Gana 1	930,41	899,74	1177,37	1254,58	110,47	-%11,49
	Gana 2	60,06	62,26	26,84	24,56	38,68	%57,52
	Togo	6,43	7,36	7,84	6,66	7,81	%17,15

	KAYNAK	2020	2021	2022	2023	2024	DEĞİŞİM 2024/2023
<b>Toplam Enerji Miktarı</b>		<b>2183,54</b>	<b>2390,91</b>	<b>2495,55</b>	<b>2709,58</b>	<b>2769,20</b>	<b>%2,20</b>

### 3. ELEKTRİK ÜRETİM VE DAĞITIM ALTYAPISI

#### 3.1. Mevcut Elektrik Üretim Santralleri

Burkina Faso'nun elektrik üretim altyapısı, son yıllarda önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Ülke, enerji ihtiyacını karşılamak için çeşitli kaynaklardan yararlanmakta ve özellikle güneş enerjisi projeleriyle dikkat çekmektedir. Burkina Faso'daki mevcut elektrik üretim santralleri ve kapasite bilgileri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Burkina Faso Elektrik Üretim Santralleri

Santral Türü	Santral Adı	Kapasite (MW)	Kuruluş / Faaliyet Yılı	Durum
Hidroelektrik	Kompienga Barajı	14	1989	Faaliyette
Hidroelektrik	Bagré Barajı	16	1994	Faaliyette
Termik (Dizel/HFO)	Bobo-Dioulasso	43	-	Faaliyette
Termik (Dizel/HFO)	Ouagadougou	22	2012	Faaliyette
Termik (Dizel/HFO)	Kona	22	-	Faaliyette
Termik (Dizel/HFO)	Fada N'gourma	7,5	-	Geliştirilme aşamasında
Termik (Dizel/HFO)	Ouahigouya	7,5	-	Geliştirilme aşamasında
Güneş	Kodeni	38	2023	Faaliyette
Güneş	Pâ	30	2023	Faaliyette
Güneş	Nagréongo	30	2022	Faaliyette
Güneş	Zagtouli	33	2017	Faaliyette
Güneş	Zina	26,6	2024	Faaliyette
Güneş	Donsin	25	2026 (bekleniyor)	Yapım aşamasında

### 3.2. Dağıtım Şebekesi Ve Bağlantı Durumu

Burkina Faso'nun elektrik enerjisi dağıtım şebekesi, ülkenin elektrik erişim oranlarını artırmak ve altyapıyı güçlendirmek amacıyla çeşitli projelerle geliştirilmektedir. Elektrik arzının sağlanabilmesi için elektrik hatları ve dağıtım trafoları inşa edilmiştir. Hat uzunluklarının gelişimi Tablo 3'te gösterilmektedir. Elektrik şebekesi 2023 ve 2024 yılları arasında artış göstermiş olup, BTA hattı uzunluğunda %3,36, dağıtım trafosu sayısında ise %1,17 oranında bir artış kaydedilmiştir.

Tablo 3: Burkina Faso ELEktrik Dağıtım Hat Uzunlukları

Ticari Şube	Şebeke Uzunluğu (km) 2024		2024 Trafo Sayısı
	BTA	HTA	
Banfora Ticari Şube	711	228	267
Bobo Ticari Şube	3.606	898	824
Dédougou Ticari Şube	895	973	166
Dori Ticari Şube	150	290	32
Fada Ticari Şube	409	344	126
Gaoua Ticari Şube	145	335	186
Kaya Ticari Şube	1.324	1.361	207
Koudougou Ticari Şube	2.016	1.002	499
Manga Ticari Şube	460	644	175
Tenkodogo Ticari Şube	595	357	421
Ouaga Ouest ve Est Ticari Şube	4.875	1.215	2.415
Ouahigouya Ticari Şube	977	617	240
Ziniaré Ticari Şube	290	222	253
<b>Toplam</b>	<b>16.452</b>	<b>8.486</b>	<b>5.811</b>

BTA: Yüksek Gerilim Hattı

HTA: Alçak Gerilim Hattı

## 4. ENERJİ TÜKETİMİ ANALİZİ

### 4.1. Sektörel Elektrik Tüketimi (Evsel, Sanayi, Tarım, Hizmet Sektörü)

Burkina Faso'nun elektrik tüketimi sektörel olarak büyük ölçüde sanayi ve ticaret odaklıdır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) verilerine göre, Burkina Faso'nun elektrik tüketimi şu şekilde dağılmaktadır:

- Sanayi (İmalat ve Ticaret): %45,6
- Hizmet ve Kamu Sektörü (Ticaret, Kamu Hizmetleri): %14,8
- Evsel (Konutlar): %16,3
- Tarım ve Ormancılık: %2,0

➤ Diğer Belirtilmeyen: %21,3

Bu dağılım, sanayi ve ticaretin toplam elektrik tüketiminin yaklaşık %60'ını oluşturduğunu göstermektedir. Evsel kullanım ise toplamın yaklaşık üçte birini kapsamaktadır. Tarım sektörü ise elektrik tüketiminde en düşük paya sahiptir. Ancak, tarımda elektrik kullanımını genellikle sulama ve işleme gibi enerji yoğun uygulamalarla sınırlıdır.

## 4.2. Kişi Başına Düşen Elektrik Tüketimi

2023 yılı itibarıyla Burkina Faso'da kişi başına elektrik tüketimi yaklaşık 144 kWh olarak kaydedilmiştir. Bu değer, dünya ortalamasının çok altında olup, Burkina Faso'nun elektrik tüketiminin sınırlı olduğunu göstermektedir. Dünya genelinde kişi başına elektrik tüketimi ortalama olarak 3.781 kWh civarındadır. Bu, Burkina Faso'nun tüketiminin dünya ortalamasının yaklaşık 26 kat altında olduğunu göstermektedir.

Burkina Faso, elektrik erişimi konusunda ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. 2023 yılı itibarıyla ülke genelinde elektrik erişim oranı sadece %26,29'dur; bu oran kırsal alanlarda %7,02'e kadar düşmektedir (Faso.net, 15 Nisan 2025). Bu durum, ülkenin elektrik altyapısının yetersiz olduğunu ve geniş nüfusun elektrik hizmetlerinden yeterince faydalanamadığını göstermektedir.

Tablo 4: Kişi Başına Elektrik Tüketimi

Yıl	Kişi Başına Elektrik Tüketimi (kWh)
2023	144
2022	132,4
2021	136,9
2020	129,9

Özellikle havaların sıcak olduğu Mart, Nisan, Mayıs aylarında klima kullanımının artmasına paralel olarak elektrik kesintileri artmakta, belli saatlerden sonra fabrikaların elektriği kesilerek mahallelere dönüşümlü elektririk verilmektedir. Ev sahipleri jeneratör kullanarak bu kesintiyi telafi etmeye çalışmaktadır. Ancak üretim yapan firmalar enerji tedarik edemediği için üretim yapamamakta, bu da piyasaya arz edilen ürünlerde sıkıntı yaratmaktadır. Örneğin 2026 yılı ilk çeyreğinde çimento fabrikaları enerji sıkıntısı yaşadığı için üretim yapamamış ve gelen talebi karşılayamadığı için piyasada ciddi anlamda çimento tedarik sıkıntısı yaşanmıştır.

## 4.3. Enerji Fiyatı

*Burkina Faso'da elektrik fiyatı, sayaç türüne (tek fazlı veya üç fazlı), sayaç amperajına ve tüketilen enerji miktarına bağlıdır.*

Tablo 5, haneler için kWh başına düşen fiyat hakkında bir fikir vermektedir.

Tablo 5: Burkina Faso'da Elektrik Fiyatı (SONABEL, 2023)

		KWh Fiyatı (FCFA)		
		Enerji Miktarı		
Sayaç Türü	Amperaj Aralığı	0 ile 75 KWh arası	76 ile 100 KWh arası	100 KWh üzerinde
Tek Faz	1 A ile 3 A arası	75	128	138
	5 A ile 15 A arası	96	102	109
	20 A ile 30 A arası	96	102	109
		0 ile 50 KWh arası	51 ile 200 KWh arası	200 KWh üzerinde
Üç Faz	10 A ile 15 A arası	96	108	114
	20 A ile 30 A arası	96	108	114

Genel olarak ortalama elektrik fiyatı bu şekildedir:

- Evsel (konut) kullanım için: kWh başına 123,45 CFA Frangı (yaklaşık 0,218 USD)
- Ticari işletmeler için: kWh başına 131 CFA Frangı (yaklaşık 0,231 USD)

Bu fiyatlar, elektrik üretimi, dağıtımı, iletimi ve tüm vergiler dahil olmak üzere nihai tüketiciye yansıyan perakende fiyatlardır.

Dünya geneli ve Afrika geneli ile fiyat karşılaştırma yapılacaksa:

- **Küresel Ortalama:** Evsel elektrik fiyatları dünya genelinde ortalama 0,152 USD/kWh seviyesindedir. Burkina Faso'nun evsel elektrik fiyatı, küresel ortalamasının yaklaşık %44 üzerinde bulunmaktadır.
- **Afrika Ortalaması:** Afrika kıtasında evsel elektrik fiyatları ortalama 0,119 USD/kWh civarındadır. Burkina Faso'nun fiyatı, Afrika ortalamasının yaklaşık %83 üzerindedir.
- **Ticari Elektrik Fiyatları:** Ticari işletmeler için elektrik fiyatları, Afrika kıtasında ortalama 0,148 USD/kWh seviyesindeyken, Burkina Faso'da bu oran 0,231 USD/kWh'dir. Bu da Burkina Faso'nun ticari elektrik fiyatının Afrika ortalamasının yaklaşık %56 üzerinde olduğunu göstermektedir.

## 5. ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNDE SORUNLAR

Burkina Faso'nun elektrik enerjisi üretimi çeşitli yapısal ve teknik sorunlarla karşı karşıyadır. Ülke elektrik üretiminde büyük ölçüde dizel, fuel-oil ve kömür gibi fosil yakıtlara bağımlıdır. Fosil yakıt temini dışa bağımlı olduğu için maliyetler yüksek ve döviz kuru dalgalanmalarına karşı hassastır. Ayrıca fosil yakıt kullanımı çevresel etkileri artırmakta ve düşük karbon hedefleriyle uyumsuzluk göstermektedir.

Altyapı yetersizliği de önemli bir sorundur. Elektrik üretim, iletim ve dağıtım altyapısı sınırlıdır, mevcut santrallerin kapasitesi ve verimliliği düşüktür ve teknik kayıplar %20–30 civarındadır. Özellikle kırsal alanlarda elektrik erişimi çok düşük seviyededir ve bu durum ekonomik ve sosyal kalkınmayı kısıtlamaktadır.

Yenilenebilir enerji kapasitesi yeterince geliştirilememiştir. Burkina Faso'nun yüksek güneş potansiyeline rağmen güneş enerjisinin toplam üretimdeki payı oldukça düşüktür. Hidroelektrik potansiyeli sınırlı ve su kaynaklarına bağlıdır. Yenilenebilir enerji yatırımları maliyet ve finansman eksikliği nedeniyle yeterince hızlı ilerlememektedir.

Finansman ve yatırım eksikliği de elektrik üretiminde sorun yaratmaktadır. Enerji sektöründe yeterli iç ve dış finansman sağlanamadığından yeni santrallerin inşası ve mevcut altyapının modernizasyonu sınırlı kalmaktadır.

Son olarak, enerji fiyatları ve erişim sorunları elektrik üretimindeki bir diğer zorluktur. Üretim maliyetleri yüksek olduğundan tüketiciye yansıyan fiyatlar Afrika ortalamasının üzerinde olup, haneler ve küçük işletmeler için erişim engeli oluşturmaktadır.

## **6. ENERJİ POLİTİKALARI VE MEVZUAT**

Burkina Faso'nun enerji politikaları ve mevzuatı, ülkenin sınırlı enerji kaynaklarını etkin kullanmak, enerji arz güvenliğini sağlamak ve yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirmek amacıyla şekillenmiştir.

Ülkenin enerji politikaları genel olarak üç ana hedef etrafında toplanmaktadır. Birincisi, elektrik üretimi ve dağıtım altyapısını güçlendirerek ülke genelinde enerjiye erişimi artırmaktır. Bu kapsamda özellikle kırsal alanlarda elektrik erişimini yaygınlaştırmak için projeler yürütülmektedir. Buna bağlı olarak ABER (Agence Burkinabé de l'Electrification Rurale: Burkina Fao Kırsal Bölgelerinin Elektrifikasyon Ajansı) kuruldu. Bu ajansın görevi çeşitli kırsal bölgeleri ve imar dışı bölgelerin elektrifikasyon projeleri geliştirip uygulamasıdır. İkincisi, enerji üretiminde fosil yakıt bağımlılığını azaltmak ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payını artırmaktır. Burkina Faso, yüksek güneş potansiyeline sahip bir ülke olarak güneş enerjisi projelerine öncelik vermekte ve küçük ölçekli hidroelektrik ve biyokütle yatırımlarını teşvik etmektedir. Buna bağlı olarak da ANEREE (Agence Nationale des Energies Renouvelables et de l'Efficacité Energétique: Ulusal Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Ajansı) kurulmuştur. Bu ajans yeşil enerji yatırımlarını teşvik ederek finansman bulunmaya yardımcı olur. Üçüncüsü, enerji sektöründe özel sektör yatırımlarını ve uluslararası finansmanı çekerek enerji üretimi ve dağıtımında sürdürülebilir bir yapı oluşturmayı hedeflemektedir.

Mevzuat açısından Burkina Faso'da enerji sektörü, Enerji ve Maden Bakanlığı (Ministère de l'Énergie, des Mines et des Carrières) tarafından düzenlenmektedir. Ülkenin enerji yasaları ve

yönetmelikleri, elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı ile enerji piyasasında faaliyet gösteren şirketlerin faaliyetlerini kapsamaktadır. Yasal çerçeve, özel sektörün enerji yatırımlarına katılımını teşvik ederken, elektrik tarifelerinin düzenlenmesini ve enerji arz güvenliğinin sağlanmasını da hedeflemektedir. Ayrıca, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği ile ilgili özel düzenlemeler, sürdürülebilir enerji projelerinin önünü açmaktadır.

Burkina Faso'nun enerji politikaları ve mevzuatı, genel olarak elektrik arzının güvence altına alınması, yenilenebilir enerjiye yönelme, özel sektör yatırımlarının artırılması ve enerji fiyatlarının sürdürülebilir düzeyde tutulmasını hedeflemektedir.

## **7. ELEKTRİK ENERJİSİ İLE İLGİLİ KURUMLAR**

Burkina Faso'da enerji ile ilgili faaliyetler; Enerji, Maden Ve Taş Ocakları Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu bakanlık, Burkina Faso'nun enerji politikalarını belirleyen ve uygulayan ana devlet kurumudur. Elektrik altyapısının planlanması, yenilenebilir enerji projelerinin teşvik edilmesi ve enerji sektörü reformlarının yönetilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bakanlığa bağlı dört kurum bulunmaktadır.

- SONABEL (Société Nationale d'Electricité du Burkina): Burkina Faso'nun ulusal elektrik şirkettir ve ülke genelinde elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımından sorumludur. Şirket, 1995 yılında devlet mülkiyetine geçmiş ve o tarihten bu yana enerji sektörünün temel aktörü olmuştur. SONABEL, Batı Afrika Elektrik Havuzu'nda (West African Power Pool) Burkina Faso'yu temsil etmektedir.
- ABER (Agence Burkinabè de l'Électrification Rurale) : Burkina Faso Kırsal Elektrifikasyon Ajansı (ABER), ülkenin kırsal elektrifikasyon politikalarını uygulamaktan sorumlu kamu kurumudur. Görevi, kırsal bölgelerde elektrik erişimini kolaylaştırmak, projeleri koordine etmek, altyapıların gerçekleştirilmesi için vekâleten işverenlik yapmak ve elektrifikasyon faaliyetlerini denetlemektir. ABER, Enerji Bakanlığı ve diğer paydaşlarla iş birliği içinde çalışarak elektrik kapsama alanını genişletmeyi ve kırsal nüfusun refahını artırmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, "NAAFA" acil güneş enerjisi planı gibi projeler de yürütülmektedir.
- ARSE (Autorité de Régulation du Secteur de l'Énergie): enerji sektöründeki işletmecilerin ve operatörlerin faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek ve izlemekten sorumludur.
- Agence Nationale des Energies Renouvelables et de l'Efficacité-Ulusal Yenilenebilir Enerji ve Verimlilik Ajansı (ANEREE), Aralık 2016'da kurulmuş bir Devlet Kamu Kuruluşudur (EPE). Görevi, Burkina Faso'da yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğinin

geliştirilmesini amaçlayan tüm faaliyetleri başlatmak, yürütmek, koordine etmek, kolaylaştırmak ve hayata geçirmektir.

- Burkina Faso'nun nükleer enerji programından sorumlu resmî ve yetkili kurumu, Burkina Faso Atom Enerjisi Ajansı (Agence Burkinabè de l'Énergie Atomique – ABEA)'dır. Söz konusu Ajans, 14 Ağustos 2024 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuş olup, ülkenin nükleer enerji alanındaki tüm politika, strateji ve faaliyetlerinin koordine edilmesinden sorumlu olarak yapılandırılmıştır. ABEA'nın ilk başkanı olarak atanan Harouna Sawadogo, gerekli idari ve kurumsal hazırlıkların tamamlanmasının ardından Eylül 2025 tarihinde resmen görevine başlamıştır. Kurum, idari yapılanma itibarıyla doğrudan Burkina Faso Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Ajansın temel misyonu, ülkenin uzun vadeli enerji bağımsızlığını güçlendirmek, enerji arz güvenliğini sağlamak ve teknolojik gelişimi desteklemek amacıyla nükleer programları planlamak ve koordine etmektir. Bu çerçevede ABEA, hem enerji üretimine yönelik nükleer projeleri hem de nükleer teknolojilerin barışçıl kullanımını kapsayan uygulamaları yürütmekle görevlidir. Ajansın öncelikli hedefleri arasında, Rusya Federasyonu'nun devlet kuruluşu Rosatom ile iş birliği içerisinde bir nükleer güç santralının inşa edilmesi yer almaktadır. Söz konusu proje ile Burkina Faso'nun artan enerji ihtiyacının karşılanması, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve dışa bağımlılığın azaltılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, nükleer teknolojilerin sağlık, bilimsel araştırmalar, tarım ve sanayi alanlarında kullanımının yaygınlaştırılması da Ajansın stratejik hedefleri arasında bulunmaktadır. Burkina Faso, nükleer alandaki faaliyetlerini Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ile teknik iş birliği çerçevesinde yürütmektedir. Bu kapsamda, nükleer güvenlik, emniyet, düzenleyici altyapı ve insan kaynağı kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Nükleer enerji üretimine yönelik hazırlık sürecinin bir parçası olarak, Temmuz 2024 tarihinde radyasyondan korunma, çalışanların ve çevrenin güvenliğini kapsayan yeni yasal ve düzenleyici çerçeve yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu düzenlemeler, ülkenin nükleer alanda uluslararası standartlara uyum sağlaması açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

## **8. ELEKTRİK PROJESİ İHALELERİ**

Kamu projelerinde şeffaflık ve rekabeti teşvik eden düzenlemeleri uygulanmaktadır. Burkina Faso'da yayımlanan ihaleler sektör farketmeksizin Direction Générale du Contrôle des Marchés Publics

et des Engagements Financiers isimli kurumun tarafından günlük olarak yayımlanmaktadır. İhaleler bu linkten (<https://www.dgcmef.gov.bf/>) takip edilebilir. Kurumun bilgileri aşağıdaki gibidir:

Adres: 392 Avenue Ho Chi Minh

Tel: (+226) 70 26 79 12/ (+226) 64 90 65 56

Email: scrpdgcmef@gmail.com

## **9. YATIRIMCI ARANAN PROJELER**

Burkina Faso hükümeti, kamu özel ortaklığı şeklinde yapılacak yap işlet devret projeler geliştirmiştir. Bu projeler Bureau National des Grands Projets kurumunun sorumluluğunda olup isteyen yatırımcılar niyet mektubu sunarak projeleri talep edebilirler. Bu projelerin bazıları aşağıdaki gibidir:

- Vagadugu'da 345 MW'lık enerji santrali kurulum projesi
- Bobo-Dioulasso'da 100 MW'lık enerji santrali kurulum projesi
- Leo-Tuna 225 kVA'lık enerji nakli hattı kurulum projesi
- 5 şehirde hibrit enerji santrali kurulum projesi
- Kaya-Dori 225 kVA'lık enerji nakil hattı projesi
- İmar dışı bölgelerinin elektrifikasyon projesi

## **10. ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNDEKİ FİNANSMAN MODELLERİ**

### **10.1.Sonabel Bütçesinden Finanse edilen Projeler**

SONABEL, Burkina Faso'nun elektrik enerjisi sektöründe faaliyet gösteren kamu kuruluşu olarak ülkenin en etkili ve başarılı şirketlerinden biridir. 2025 yılı itibarıyla şirketin sermayesi 63.308.270.000 CFA (yaklaşık 96,37 milyon Euro) olarak kaydedilmiştir ve bu sermaye, ülke enerji altyapısının güçlendirilmesi ve elektrik projelerinin finansmanı için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Ülke genelinde gerçekleştirilen elektrik enerjisi projelerinin büyük çoğunluğu, doğrudan SONABEL'in bütçesinden finanse edilmektedir. Bu finansman modeli, projelerin hem güvence altında olmasını hem de devlet desteği ile yürütülmesini sağlamaktadır. Bu tür projeler genellikle ihale yöntemiyle yürütülür; projeyi üstlenmek isteyen firmalar, belirlenen şartlara uygun tekliflerini sunar ve en uygun teklif seçilerek proje kazanan firmaya teslim edilir. SONABEL'in projeleri bütçe açısından hazır olduğundan, ödemeler genellikle hakkediş sistemiyle gerçekleştirilir. Bu sistem, projenin ilerlemesine bağlı olarak ödemelerin aşamalı yapılmasını sağlar ve yatırımcı ile devlet arasındaki mali güvenliği güçlendirir. Projeler genellikle inşaat veya montaj aşamasına geçmeden önce, toplam bedelin yaklaşık %20–30'u oranında avans ödemesi yapılır. Bu avans, yüklenici firmanın projeye başlaması ve gerekli kaynakları

harekete geçirmesi için kullanılır. Proje ilerledikçe, kalan ödemeler tamamlanan işin miktarına ve kalitesine bağlı olarak hakediş şeklinde yapılmaya devam eder. Bu yöntem sayesinde, SONABEL hem mali disiplini korur hem de projelerin planlanan süre ve kalite standartlarına uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlar.

## **10.2. Yabancı Sermayeli Projeler**

Burkina Faso, gelişmekte olan bir ülke olması nedeniyle elektrik enerjisi sektöründe kısmen uluslararası finansman ve yabancı sermaye desteğine dayanmaktadır. Ülke, elektrik altyapısının geliştirilmesi ve enerji erişiminin artırılması amacıyla Birleşmiş Milletler ve çeşitli uluslararası kalkınma kuruluşlarından düzenli olarak destekler almaktadır. Bu destekler genellikle belirli projelerin finansmanını sağlamak amacıyla tahsis edilmektedir ve çoğu zaman uzun vadeli, geri ödemesiz veya düşük faizli kredi mekanizmalarıyla yürütülür. Burkina Faso'da halihazırda, Avrupa Birliği'nin finansmanı ile hayata geçirilmiş güneş enerjisi santralleri mevcuttur. Bu projeler, hem ülkede yenilenebilir enerji kapasitesini artırmakta hem de yerel enerji arz güvenliğini güçlendirmektedir. Bunun yanında, Afrika Kalkınma Bankası (BAD) ve Batı Afrika Kalkınma Bankası (BOAD) tarafından finanse edilen kırsal elektrifikasyon projeleri de ülke genelinde yaygın şekilde uygulanmaktadır. Bu projeler, özellikle elektrik erişiminin düşük olduğu kırsal bölgelerde yaşam kalitesini artırmakta ve ekonomik gelişime katkı sağlamaktadır. Yabancı sermayeli projelerin finansmanı farklı şekillerde sağlanabilmektedir. Bazı durumlarda hükümete borç olarak, düşük faizli ve uzun vadeli krediler şeklinde verilirken, bazı projelerde ise hibe desteği sağlanmakta ve proje maliyetlerinin bir kısmı geri ödemesiz olarak karşılanmaktadır. Bu yöntem, özellikle altyapı ve yenilenebilir enerji yatırımlarında devletin finansal yükünü azaltmaktadır. Bu tür projeler de genellikle ihale usulü ile yürütülmektedir. İhalelere katılacak firmalardan, uluslararası kalite standartlarını ve sertifikalarını sağlayabilmeleri beklenmektedir. Zaman zaman, Dünya Bankası gibi çok taraflı kuruluşlardan "projeyi gerçekleştirme yetki belgesi" talep edilebilmektedir. Bu belge, firmanın teknik yeterliliğini ve projeyi başarılı bir şekilde yürütebileceğini garanti altına almaktadır.

## **10.3. Yap İşlet Devret Projeleri**

Bu tür projeler, kamu bütçesinden herhangi bir finansman almadan yürütülür ve tüm mali yük tamamen yüklenici firmaya aittir. Yüklenici firma, projeyi gerçekleştirmek için kendi kaynaklarını veya üçüncü taraf finansman olanaklarını kullanarak gerekli sermayeyi sağlar. Firma, sağladığı finansman ile projeyi inşa eder ve belirlenen süre boyunca tesisin işletmesini üstlenir. İşletme süresi boyunca, tesisin üretiminden elde edilen gelirlerden faydalanır ve tüm işletme sorumluluğu yükleniciye aittir. Süre sonunda ise proje, önceden belirlenmiş şartlar çerçevesinde SONABEL'e devredilir ve kamu mülkiyetine geçer. Bu tür projelere başvurmak isteyen firmalar, doğrudan SONABEL Genel

Müdürlüğüne resmi bir talep yazısı ile başvuruda bulunurlar. Başvuru sürecinde, firmanın geçmiş deneyimi, teknik yeterliliği, mali kapasitesi ve önceki projelerdeki performansı detaylı bir şekilde incelenir. Bu inceleme sonucunda, SONABEL, firmayı projeyi üstlenmeye uygun görürse olumlu karar verir; aksi durumda başvuru reddedilir. Bu süreç, hem projenin finansal olarak sürdürülebilir olmasını hem de teknik açıdan başarılı bir şekilde yürütülmesini garanti altına almak amacıyla titizlikle uygulanır.

## **11. BURKİNA FASO ELEKTRİK ENERJİSİ PROJESİ YATIRIM RİSKLERİ**

### **11.1.SONABEL'in Başarısı**

SONABEL'in başarısı, Burkina Faso elektrik sektörü açısından önemli bir referans noktasıdır. Daha önce de belirtildiği gibi, SONABEL ülkenin en etkin ve en yüksek sermayeli kamu şirketlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Şirket, bir kamu kuruluşu olmasına rağmen kendi özel yönetim kurulu ve yönetim planına sahiptir, bu da onu diğer kamu kuruluşlarından farklı kılmaktadır. İç yönetim süreçleri tamamen hükümetten bağımsız bir şekilde yürütülmekte, böylece karar alma mekanizmaları siyasi dalgalanmalardan etkilenmemektedir. Bu bağımsızlık, yatırımcılar ve iş ortakları açısından SONABEL'i güvenilir bir muhatap hâline getirmektedir, çünkü şirketle yapılan anlaşmalar hükümet değişikliği, siyasi kriz veya darbe gibi olağanüstü durumlar nedeniyle geçersiz sayılmaz ve hukuki bağlayıcılığını korur. SONABEL'in uzun yıllardır başarıyla yürüttüğü Yap-İşlet-Devret projeleri, şirketin kurumsal yapısının ve yönetim disiplininin en somut göstergesidir. Bu projelerde hem finansal hem de teknik olarak elde ettiği başarı, şirketin planlı ve öngörülebilir yönetim anlayışının bir sonucudur. Şirketin tecrübeli yönetim ekibi, projelerin başlangıcından devrine kadar tüm süreçleri titizlikle denetleyerek, zamanında ve kaliteli bir şekilde tamamlanmasını sağlamaktadır. Bu yaklaşım, hem ülke enerji altyapısının gelişmesine katkı sağlamakta hem de özel sektör yatırımcıları için güvenilir bir iş ortamı oluşturmaktadır. SONABEL'in bu istikrarlı ve bağımsız yönetim modeli, Burkina Faso'da elektrik sektöründe sürdürülebilir ve başarılı projelerin yürütülmesinin temel dayanağı olarak görülmektedir.

### **11.2.ARCOP'un Bulunması ve OHADA ile İlişkisi**

Burkina Faso'da kamu ve özel sektör ilişkilerini düzenleyen önemli kurumlardan biri, ARCOP, yani Autorité de Régulation de la Commande Publique olarak bilinen düzenleyici otoritedir. Bu kurum, özellikle kamu ihale süreçlerini denetlemek, şirketler arasındaki anlaşmazlıkları çözmek ve kamu özel mahkemeleriyle ilgili yönetim işlevlerini yürütmek gibi kritik görevler üstlenmektedir. ARCOP'un yetki alanını aşan veya karmaşık ticari uyuşmazlıklar ise uluslararası standartlara göre OHADA'ya taşınabilmektedir; bu sayede şirketler haklarını daha güvenli ve sistematik bir şekilde arayabilmektedir. OHADA'dan bahsetmek gerekirse, OHADA (Organisation pour l'Harmonisation en Afrique du Droit

des Affaires), Afrika kıtasında Fransızca konuşulan ülkeler arasında ticaret hukuku ve şirketler hukuku alanında işbirliğini güçlendirmek amacıyla kurulmuş uluslararası bir örgüttür. Türkçeye çevrildiğinde anlamı “Afrika’da Ticaret Hukukunun Uyumlaştırılması Örgütü” şeklindedir. 1993 yılında kurulan OHADA’nın merkezi Kamerun’un başkenti Yaoundé’de bulunmaktadır ve temel amacı, üye ülkelerde ticaret, şirketler hukuku, tahkim ve iflas konularında ortak düzenlemeler ve standartlar oluşturmak, böylece hukuki uyumu ve ekonomik istikrarı sağlamaktır. OHADA’nın üye ülkelerdeki uygulamaları, ticari ve hukuki işlemlerde doğrudan geçerli olan kuralları içerir. Bu durum, özellikle uluslararası yatırımcılar için hukuki öngörülebilirlik ve güvence sağlamaktadır. Örgüt, ayrıca merkezi bir tahkim sistemi kurarak üye ülkeler arasında ortaya çıkan ticari uyuşmazlıkların hızlı, standart ve şeffaf bir şekilde çözülmesini temin eder. Bu sistem, büyük ölçekli ticari ve enerji projeleri gibi yatırımların risklerini azaltmakta ve sözleşmelerin uygulanabilirliğini artırmaktadır. Bunun yanı sıra OHADA, üye ülkelerdeki hukukçular, hakimler ve iş dünyası aktörleri için düzenlediği eğitim ve kapasite geliştirme programlarıyla hukuk sistemlerinin etkinliğini artırmayı hedefler. Bu eğitimler, hem yerel hem de uluslararası yatırımcılar için hukuki altyapının güçlendirilmesine katkı sağlar ve ticari işlemlerde güven ortamını pekiştirir. OHADA günümüzde Benin, Burkina Faso, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Komorlar, Kongo, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Fildişi Sahili, Cibuti, Gabon, Gine, Gine-Bissau, Ekvator Ginesi, Mali, Nijer, Senegal ve Togo olmak üzere toplam 17 ülkeyi kapsamaktadır. Örgütün varlığı, üye ülkelerde şirket kurma ve iş yapma süreçlerini standartlaştırmakta, ticari işlemleri daha güvenli ve öngörülebilir hâle getirmekte ve uluslararası yatırımcılar için hukuki riskleri azaltmaktadır. Bu nedenle, Afrika kıtasında yatırım yapmak isteyen firmalar ve enerji projeleri gibi büyük ölçekli girişimler için OHADA çerçevesi kritik bir öneme sahiptir ve ARCOP gibi yerel düzenleyici kurumlarla birlikte çalışarak hukuki istikrarı ve yatırım ortamının güvenliğini sağlamaktadır.

### **11.3. Alım Garantisi ve Sözleşme Yapısı**

Yap-İşlet-Devret (YİD) projelerinin başarıya ulaşmasında en kritik unsurlardan biri alım garantisidir. Bu projeler genellikle kamu ve özel sektör iş birliği çerçevesinde yürütüldüğünden, projenin başlamasından önce kapsamlı ve titizlikle hazırlanmış bir sözleşmenin oluşturulması hayati önem taşır. Sözleşme, hem yüklenici firmayı hem de işvereni koruyacak şekilde dengeli ve adil olmalıdır. Özellikle işverenin yüklenici firmaya vereceği garanti açık ve net bir şekilde belirlenmelidir. Örneğin, elektrik üretim projelerinde, günlük olarak yüklenici firmanın elde edeceği net elektrik miktarı önceden saptanmalı ve taraflar arasında ortak bir mutabakat sağlanmalıdır. Bu durum, projenin ekonomik ve teknik sürdürülebilirliğini garanti altına almak için gereklidir. Yüklenici firmanın da kendi menfaatini koruyacak hükümler talep etmesi, sözleşmenin adil ve dengeli olmasını sağlamanın temel yollarından biridir. Bu, projenin başlangıcından itibaren olası risklerin minimize edilmesi ve hem yatırımcının hem

de kamu kurumunun güvence altında olması açısından kritik bir adımdır. Bu yaklaşım sadece Burkina Faso'ya özgü değildir; dünya genelinde YİD projelerinde standart bir uygulama olarak kabul edilmektedir. Çünkü kamu-özel iş birliklerinde belirsizliklerin ve risklerin azaltılması, hem projenin başarılı bir şekilde tamamlanması hem de yatırımcı güveninin sağlanması için zorunludur. Bu nedenle, alım garantisi ve sözleşme hükümlerinin titizlikle belirlenmesi, tüm taraflar için güvenli ve öngörülebilir bir yatırım ortamı oluşturmanın temel taşıdır.

## 12. ENERJİ İLE İLGİLİ İTHALAT

Burkina Fasonun enerji ve elektrik ürünleri ile ilgili ithalat verileri yıllara bağlı olarak Tablo 6'da verilmiştir.

*Tablo 6: Burkina Faso'nun Enerji-Elektrik Ürünleri İthalat Verileri(1000 Dolar USD)*

KOD	ÜRÜN	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
'8541	Fotovoltaik Panelleri	1700	2785	6891	3346	1407	4183	3440	9161	25979	19938	36709	57126	38932	50315	30051	37892	37476	49798	32823	53559
'8507	Akü ve piller	1763	2458	7788	6310	4145	5986	9834	12429	10784	8530	29556	20085	20416	15755	15005	24620	19049	21209	26713	26117
'8548	Akü ve pillerin atıkları ve hurdaları	0	1	20	1	16	177	0	52	2	0	4	9	8	41	28	32	61	72	14	352
'8549	Elektrikli ve elektronik atık ve hurda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	32	13
'8504	Elektrik Transformatörleri, satık dönüştürücüler vb	6732	5929	7377	21596	9234	9137	9707	12281	15353	6220	16228	26187	19078	17113	18134	20580	21164	28169	37765	56264
'8544	Elektrik Kabloları	8812	16722	21940	8350	10377	12727	27260	25351	16375	11259	24166	31697	27541	33879	24040	22046	30504	32133	43440	41979
'9405	Aydınlatma armatürleri, projektörler, spot lambalar ve benzeri	1448	1862	1518	2204	2664	4943	3905	5302	8100	4388	9821	8649	8796	4657	4529	8900	6657	9271	12086	15586

Kaynak: Trademap

Bu tablo, Burkina Faso'nun 2006–2025 döneminde elektrik enerjisiyle ilişkili ürünlerdeki ithalat yapısının nasıl değiştiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Genel olarak tablo, ülkede elektrik altyapısının genişlediğini, yenilenebilir enerjiye yönelimin güçlendiğini ve buna paralel olarak elektrik ekipmanlarına olan dış bağımlılığın arttığını göstermektedir.

Fotovoltaik panellerin ithalatı özellikle 2013 sonrasında belirgin bir ivme kazanmıştır. 2006–2012 döneminde görece sınırlı seviyelerde seyreden bu kalem, 2014'ten itibaren hızlı bir artış trendine girmiş, 2017 ve sonrasında ise yüksek hacimli ithalat düzeylerine ulaşmıştır. 2025 yılında fotovoltaik panel ithalatının en yüksek seviyelerden birine çıkması, Burkina Faso'nun güneş enerjisini stratejik bir çözüm olarak benimsediğini ve elektrik üretiminde yenilenebilir kaynaklara yöneldiğini göstermektedir.

Akü ve pil ithalatı da genel olarak artış eğilimindedir. Özellikle 2016 yılından itibaren bu kalemdes keskin bir yükseliş görülmektedir. Bu durum, şebekeye bağlı olmayan (off-grid) sistemlerin, güneş enerjisi kurulumlarının ve enerji depolama ihtiyacının yaygınlaştığına işaret etmektedir. Yıllar arasında dalgalanmalar olsa da 2020 sonrası dönemde ithalatın yeniden yüksek seviyelere çıkması, enerji güvenliği ve depolama çözümlerinin önem kazandığını göstermektedir.

Akü ve pillerin atıkları ile hurdalarının ithalatı uzun süre çok düşük düzeylerde kalmış, hatta bazı yıllarda sıfıra yakın gerçekleşmiştir. Ancak son yıllarda, özellikle 2025'te belirgin bir sıçrama dikkat çekmektedir. Bu artış, geri dönüşüm faaliyetlerinin başlaması ya da atık yönetimine yönelik yeni uygulamaların devreye girmiş olabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde elektrikli ve elektronik atık ithalatı da 2023 sonrasında ilk kez anlamlı bir seviyeye ulaşmış, bu da çevre ve geri dönüşüm politikalarının yavaş da olsa gündeme girdiğini göstermektedir.

Elektrik transformatörleri ve statik dönüştürücüler ithalatı, elektrik altyapısının gelişimini en net yansıtan kalemlerden biridir. 2009 yılında yaşanan ani artıştan sonra bu ürün grubunda genel olarak yukarı yönlü bir eğilim söz konusudur. Özellikle 2016 sonrası dönemde ithalat hacmi ciddi biçimde yükselmiş ve 2025'te çok yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu durum, elektrik iletim ve dağıtım şebekesinin genişletildiğini, yeni santral ve trafo yatırımlarının arttığını göstermektedir.

Elektrik kabloları ithalatı da altyapı yatırımlarıyla paralel bir seyir izlemektedir. 2012–2013 ve 2016–2019 dönemlerinde güçlü artışlar görülmüş, son yıllarda ise yüksek seviyeler korunmuştur. Bu tablo, kırsal alanlara elektrifikasyon projeleri ve şehirleşmeyle birlikte artan bağlantı ihtiyacını yansıtmaktadır.

Aydınlatma armatürleri ve benzeri ürünlerin ithalatı ise daha istikrarlı fakat uzun vadede artan bir trend sergilemektedir. Özellikle 2016 sonrasında bu kalemdede belirgin bir büyüme vardır. Bu durum, hem kamusal aydınlatma projelerinin hem de hanehalkı ve ticari kullanımın genişlediğini göstermektedir.

Bu ithalat eğilimleri, Burkina Faso–Türkiye arasındaki ticareti özellikle elektrik, enerji ve altyapı ekipmanları alanında doğrudan ve olumlu yönde etkilemektedir.

Öncelikle fotovoltaiik paneller, akü-piller ve enerji depolama sistemlerindeki hızlı artış, Türkiye için önemli bir ihracat fırsatı yaratmaktadır. Türkiye, güneş enerjisi ekipmanları, inverterler, kablolar ve orta ölçekli enerji sistemlerinde rekabetçi fiyat ve esnek üretim avantajına sahiptir. Burkina Faso'nun güneş enerjisine dayalı elektrik üretimini artırma eğilimi, Türk firmalarının anahtar teslim güneş santrali, mini-grid ve off-grid çözümleriyle pazara girmesini kolaylaştırmaktadır.

Elektrik transformatörleri, statik dönüştürücüler ve kablolardaki yüksek ve sürekli artış ise altyapı yatırımlarının derinleştiğini göstermektedir. Bu durum, Türkiye'nin güçlü olduğu orta gerilim-alçak gerilim ekipmanları, trafo merkezleri, enerji iletim ve dağıtım malzemeleri açısından ikili ticareti büyütme potansiyeli taşımaktadır. Özellikle kamu altyapı projeleri ve kırsal elektrifikasyon programlarında Türk ürünleri, Avrupa menşeli ürünlere kıyasla daha uygun maliyetli bir alternatif olarak öne çıkabilir.

Akü, pil ve bunların atıklarına yönelik ithalatın artması, sadece ürün ticaretini değil, teknoloji ve hizmet ihracatını da gündeme getirmektedir. Türkiye açısından bu durum, enerji depolama sistemleri,

batarya geri dönüşümü, teknik bakım ve eğitim hizmetleri gibi alanlarda Burkina Faso ile daha derin iş birliklerinin kurulmasına zemin hazırlamaktadır. Bu da klasik mal ticaretinin ötesine geçilerek proje bazlı ve uzun vadeli ticari ilişkilerin gelişmesine katkı sağlar.

Aydınlatma ekipmanlarındaki artış ise kentsel dönüşüm, yol aydınlatmaları ve kamu binalarına yönelik projelerin çoğaldığını göstermektedir. LED aydınlatma, sokak lambaları ve güneş enerjili aydınlatma sistemlerinde Türk üreticilerinin ihracat potansiyeli yüksektir. Bu kalem, hacim olarak daha küçük görünse de pazara giriş ve marka bilinirliği açısından stratejik bir rol oynayabilir.

Genel olarak bakıldığında, Burkina Faso'nun elektrik ve enerji ürünleri ithalatındaki artış, Türkiye-Burkina Faso ticaret dengesinde Türkiye lehine bir genişleme potansiyeli yaratmaktadır. Ancak bu potansiyelin fiili ticarete dönüşebilmesi için Türk firmalarının yerel ortaklıklar kurması, finansman ve kredi mekanizmaları sunabilmesi ve kamu projelerinde daha görünür hale gelmesi önemlidir. Aksi halde pazarın Çin ve Avrupa menşeli ürünler tarafından doldurulması riski devam etmektedir.

Sonuç olarak tablo, Burkina Faso'nun son yirmi yılda elektrik altyapısını güçlendirmeye, güneş enerjisi başta olmak üzere alternatif enerji kaynaklarını yaygınlaştırmaya ve enerji depolama ile dağıtım kapasitesini artırmaya yönelik yoğun bir ithalat süreci yaşadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, artan ithalat hacimleri ülkenin elektrik sektöründe dışa bağımlılığının sürdüğünü, yerli üretim ve geri dönüşüm kapasitesinin ise henüz sınırlı kaldığını göstermektedir.

### **13. ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜNDEKİ YABANCI YATIRIMCILAR**

Burkina Faso, elektrik enerjisi sektöründe önemli yabancı yatırımları çekmektedir. Ülkenin enerji altyapısının güçlendirilmesi ve enerji erişiminin artırılması amacıyla çeşitli uluslararası aktörler projelere yatırım yapmaktadır.

Örneğin, 2022'de faaliyete geçen Nagréongo Güneş Enerjisi Santrali (30 MW), Fransız GreenYellow şirketi (Casino grubunun bir yan kuruluşu) tarafından geliştirilmiştir. Bu tesis, elektrik üretimini SONABEL'e (Burkina Faso Ulusal Elektrik Şirketi) 25 yıllık bir elektrik alım sözleşmesi kapsamında satmaktadır.

Benzer şekilde, 2023 Aralık ayında faaliyete geçen Pâ Güneş Enerjisi Santrali (30 MW), uluslararası bir konsorsiyum tarafından finanse edilmiştir. Bu proje, ülkenin enerji sektörünü çeşitlendirmek amacıyla bir kamu-özel ortaklığı kapsamında hayata geçirilmiştir.

Çin, Burkina Faso enerji sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. Geliştirilmekte olan Donsin Güneş Enerjisi Santrali (25 MW), Çin İhracat-İthalat Bankası tarafından sağlanan 45,7 milyon €

tutarındaki bir imtiyazlı kredi ile desteklenmektedir. Bu proje, Burkina Faso hükümeti ve SONABEL iş birliğiyle yürütülmektedir.

Türk firması olarak mevcut durumda Mast Enerji SONABEL'in Komsilga'daki enerji santralî kurulum projesinde alt yüklenici olarak çalışmaktadır. Ayrıca AKSA Enerji, SONABEL'in Elektrik Santralî projesini aldığı duyurulmuştur. Proje 2025 sonunda başlamış olup kamu özel ortaklığı şeklinde finanse edilecektir. Bu proje ile 119 MW enerji üretilecektir. Projenin 2026 sonuna doğru devreye alınması planlanmaktadır. Aksa enerji bu projeyi 20 sene işlettikten sonra SONABEL'e devredecektir.

*Tablo 7: Proje Yapan Yabancı Firmalar*

No	Firma/ Kurum	Köken/Ülke	Proje	Proje yılı	Durum
1	GreenYellow	Fransa	Nagréongo Güneş Santralî (30 MW)	İnşaat 2020 Devreye alma Temmuz 2022	İşletmede (commissioned).
2	Africa REN	Fransa	Kodéni Güneş Santralî (38 MW)	İnşaat 2021- Devreye alma Aralık 2023	İşletmede (commissioned) PPP.
3	Urbasolar (Axpogrubuyla bağlantılı)	Fransa / İsviçre	Pâ Güneş Santralî (30 MW)	İnşaat 2020- Devreye alma Aralık 2023	İşletmede.
4	AMEA Power (ve ortakları)	BAE	Zina Güneş Santralî (26.6 MW)	Finansal kapanış 2022- COD Mayıs 2024	İşletmede/şebekeye bağlı.
5	Gutami Holding BV	Hollanda	150 MWp güneş + 50 MWh BESS (PPP)	Sözleşme/kommersiyel kapanış 2025 (anlaşma 2025)	Planlı / PPP-ticarî kapanış sağlandı.
6	PowerChina/Power Construction şirketleri	Çin	Zina projesi ve EPC / şebekeye bağlantı işleri (katkı/ürün sağlayıcılar)	2023–2024	EPC/teknik uygulama rolü; Zina güç bağlantısında rol alındı.

No	Firma/ Kurum	Köken/Ülke	Proje	Proje yılı	Durum
7	China Exim Bank (Banka/finansör)	Çin	Donsin Solar (25 MW) + depolama finansmanı (imtiyazlı kredi)	Kredi onayı 2023–2024 — inşaat 2024 (bekl.)	Planlı/finansman sağlandı.
8	Eiffage Énergie Systèmes	Fransa	225 kV iletim hattı/trafo istasyonları (Bolgatanga–Ouagadougou, Zagtouli vb.)	Proje 2016–2018 dönemleri	Tamamlanmış (şebeke bağlantıları & trafo teslimleri).
9	INEO/EQUANS (ENGIE grup şirketi)	Fransa	Kodéni-EPC/teknik partner	2021–2023	EPC/teknik uygulayıcı; proje işletmede.
10	FMO (Hollanda kalkınma bankası)	Hollanda	Kodéni finansmanı (kredi/çerçeve)	Proje hazırlık & finansman 2020–2023	Finansör/destekçi (sağlanan kredi).
11	EAIIF (Emerging Africa Infrastructure Fund / PIDG)	Uluslararası (UK)	Pâ projesi için kredi (EAIIF tarafından kredi desteği)	2020–2021 (kredi anlaşması)	Finansör-proje finansmanı sağlandı.
12	MIGA (World Bank Group – garanti kurumu)	Uluslararası/ Dünya Bankı	Nagréongo için garanti desteği (MIGA garanti)	2021	Garanti sağlandı (risk teminatı).
13	IFC (Dünya Bankası Grubu)	Uluslararası	Enerji depolama yol haritası, özel sektör destek ve Windiga/BF proje bağlantıları (danışmanlık / destek)	2020-2024 (süre gelen destek)	Danışman/fon mobilizasyonu ve proje desteği.

No	Firma/ Kurum	Köken/Ülke	Proje	Proje yılı	Durum
14	DFC (US International Development Finance Corporation)	ABD	Burkina Faso'ya enerji altyapı destekleri/yatırım destekleri (ör.çeşitli taahhütler)	2023–2024	Finansal destek/garanti sağlayıcı (US DFC taahhütleri bildirildi).
15	AFD (Agence Française de Développemen t)	Fransa	Kırsal elektrifikasyon/YELEE Nvb. programlara katkı / kredi-destek	2018–2024 dönemleri	Finansör/teknik ortak (YELEEN ve diğer programlarda).
16	African Development Bank (AfDB)	Afrika Kalkınma Bankası	YELEEN kırsal elektrifikasyon ve Desert-to-Power girişimleri desteği	2018–2024	Proje ortağı / finansör (YELEEN programında aktif)
17	Green Climate Fund (GCF)	Uluslararası (iklim fonu)	YELEEN kırsal elektrifikasyon finansmanı (GCF onaylı FP093)	2018 onay- uygulama dönemleri	Finansman sağlayıcı (YELEEN destekçisi).
18	KfW (Alman Kalkınma Bankası)	Almanya	Kırsal elektrifikasyon & teknik destek (YELEEN /Desert-to-Power ortaklıklarında rol)	2019–2024	Finansör/teknik ortak (projelerde katkı).
19	European Investment Bank (EIB)	AB finans kurumu	Desert-to-Power ve bölgesel programlara teknik/finansal destek	2019–2024	Finansman/ortak (bölgesel bağlantı projeleri ve program destekleri).
20	Windiga Energy (kanada ortak,	Kanada	Zina projesinde AMEA ile konsorsiyum ortağı (Zina Solar, 26,6 MW)	2022–2024	Proje ortağı/ proje işletmede

No	Firma/ Kurum	Köken/Ülke	Proje	Proje yılı	Durum
	Zina ortak geliştiricisi)				(Zina SPV içinde).
21	Mast Enerji	Türkiye	Komsilga Enerji santrali kurulum projesi	2024	Alt Yüklenici
22	AKSA Enerji	Türkiye	Kossodo Santrali 119 MW	2025	SONABEL ile PPP şeklinde

**PPP:** Kamu Özel Ortaklığı ile olan yap işlet devret projeleridir.

## 14. SONUÇ

Burkina Faso, enerji sektöründe hem iç dinamikleri hem de uluslararası iş birlikleriyle önemli bir gelişim sürecinden geçmektedir. Ülkenin elektrik üretim altyapısı, fosil yakıtların hâkimiyeti ile sınırlı olsa da, yüksek güneş enerjisi potansiyeli, küçük ölçekli hidroelektrik ve biyokütle kaynaklarıyla çeşitlendirme imkânı sunmaktadır. Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması, enerji arz güvenliğini güçlendirirken, karbon emisyonlarının azaltılması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasını desteklemektedir. SONABEL'in güçlü kurumsal yapısı ve bağımsız yönetim modeli, Yap-İşlet-Devret projelerinin etkin şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. ARCOP ve OHADA gibi düzenleyici ve hukuki çerçeveler ise, yatırımcı güvenliğini artırarak büyük ölçekli enerji projelerinde risklerin azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Alım garantileri ve titizlikle hazırlanmış sözleşmeler, projelerin ekonomik ve teknik sürdürülebilirliğini güvence altına almakta ve kamu-özel iş birliği modellerinin başarı şansını yükseltmektedir. Yabancı yatırımcıların ve uluslararası finansman mekanizmalarının sektöre entegrasyonu, Burkina Faso'nun enerji altyapısını güçlendirmenin yanı sıra, teknoloji transferi ve know-how birikimi açısından da önemli fırsatlar yaratmaktadır. Ülke genelinde planlanan ve devam eden projeler, enerji erişim oranlarını artıracak, kırsal bölgelerde kalkınmayı destekleyecek ve ülkenin enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

## 15. EK 1: ENERJİ FİRMASI LİSTESİ

### TECMON ENERJİ

E mail: [arlette.sawadogo@sysaid-group.com](mailto:arlette.sawadogo@sysaid-group.com)

Tel: +226 25 30 49 91/+226 74 39 54 54

### PROJET PRODUCTION INTERNATIONAL BF SA

Web sitesi: [www.ppi-industriel.bf](http://www.ppi-industriel.bf)

E mail: [ppi-bf@fasonet.bf](mailto:ppi-bf@fasonet.bf); [ppi.bf@ppi-industriel.com](mailto:ppi.bf@ppi-industriel.com)

Tel: +226 25 33 01 04/+226 25 30 00 41/+226 70 20 41 35

### SOCIETE DE PRODUCTION D'ENERGIE SOLAIRE DE OUAGADOUGOU

Tel: +226 74 31 33 33

### AGGREKO INTERNATIONAL POWER PROJETS B.V

Web Sitesi: [www.aggreko.com](http://www.aggreko.com)

### PROJE DE PRODUCTION SOLAIRE

Web Sitesi: [www.ppsenergy.bf](http://www.ppsenergy.bf)

E mail: [manuelkabore@yahoo.fr](mailto:manuelkabore@yahoo.fr); [contact@ppsenergy.net](mailto:contact@ppsenergy.net)

Tel: +226 25 34 22 24

**BURKINA SOLAIRE SARL**

E mail: [burkinasolaire5@gmail.com](mailto:burkinasolaire5@gmail.com)

Tel: +226 54 05 72 21/ +226 52 12 39 57/ +226 79 51 03 21

**QUOTO**

E mail: [contact.burkina@aotto.net](mailto:contact.burkina@aotto.net)

Tel: +226 66 83 00 00

**FELICITY SOLAR BURKINA SARL**

Tel: +226 76 50 50 77

**AFRICA ENERGY SOLAIRE**

Email : [africaenergiesolaire@gmail.com](mailto:africaenergiesolaire@gmail.com)

Tel: +226 78 11 06 06

**ESSAKANE SOLAR SAS**

Tel: +226 25 40 17 27/+226 76 76 10 10

**ENERLEC**

Email : [enerlec@fasonet.bf](mailto:enerlec@fasonet.bf)

Web : [www.enerlec.com](http://www.enerlec.com)

Tel: +226 25 36 30 99/+226 70 21 05 10

**TELEMENIA FASO**

Email : [alert.sawadogo@sysaid-group.com](mailto>alert.sawadogo@sysaid-group.com)

Tel: +226 25 30 49 91

**ALIOTHSYSTEM ENERGY**

Tel: +226 25 37 55 04

**SATEL SA**

Email : [sdg@satel-burkina.com](mailto:sdg@satel-burkina.com)

Web : [www.satel-burkina.com](http://www.satel-burkina.com)

Tel: +226 70 21 13 90/ +226 25 37 37 22

**ETUDE AUTOMATISME ENERGERIE SARL**

Email : [eai-bf@fasonet.net](mailto:eai-bf@fasonet.net)

Tel: +226 25 31 84 06/+226 25 33 01 52

**AFRIK LONNYA**

Email : [jmalo@afriklonnya.com](mailto:jmalo@afriklonnya.com)

Web : [www.afriklonnya.com](http://www.afriklonnya.com)

Tel: +226 25 34 24 66/ +226 78 16 49 62

**INEO E S BURKINA**

Email : christian.aka@ineoao.com

Tel: +226 25 36 88 69/+226 67 00 33 42/+226 78 02 31 58

**BELMAX BURKINA**

Email : belmaxburkina@gmail.com

Tel: +226 25 30 35 35/+226 70 13 75 75

**SOPAM SA**

Email : sopam@groupesopam.com

Web : www.groupesopam.com

Tel: +226 25 40 77 91/+226 70 21 66 28

**SAHELIA SOLAR**

Email : contact@saheliasolar.com

Tel: +226 25 31 11 11/+226 25 31 22 22

## **16. KAYNAKÇA**

[1]. Rapport d'Activité SONABEL 2024

[2]. IRENA. (2020). *Renewable energy prospects for Burkina Faso*. International Renewable Energy Agency.

[3]. Ministère de l'Energie. (2021). *Burkina Faso energy report*. Ouagadougou.

[4]. World Bank. (2021). *Burkina Faso electricity sector overview*. Washington, DC: World Bank.